

Попик А.В.

здобувач

Науково-дослідний інститут публічного права

СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ПРАВОСУДДЯ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Сучасний стан адміністративно-правового забезпечення судової влади (зокрема забезпечення кадрової політики системи правосуддя), як зазначає український науковець і суддя В.П. Бойко, на жаль, ще «перебуває не на високому рівні, що негативно впливає на рівень здійснення судочинства та на ефективність функціонування правосуддя загалом» [1, с. 96]. На вирішення цих та інших питань спрямовується чинна судова реформа, котра поетапно здійснюється з 2019 року. Поряд із цим варто враховувати те, що становлення самостійного суду в Україні, формування ефективної системи правосуддя відбувається не лише в напрямі зміни законодавства, а й у напрямі консолідації актуальної наукової думки про відповідні перетворення. З огляду на це, досить проблематичним виявляється той факт, що натепер відсутні позиції юристів-адміністративістів стосовно адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя (тобто загальної концепції такої забезпечення, з окресленням його структури, мети, завдань і функцій), що враховували б поточні тенденції зміни законодавства про судоустрій і статус суддів.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Адміністративно-правовому забезпеченню судової влади загалом та адміністративно-правовому забезпеченню кадрової політики в системі правосуддя в нашій державі зокрема вже тією чи іншою мірою приділяли увагу вітчизняні вчені, зокрема В.П. Бойко, С.О. Бондар, А.Л. Борко, А.А. Іванишук, Р.В. Ігонін, Р.І. Кирилюк, С.М. Кічмаренко, О.В. Клименко, Н.А. Литвин, В.Ю. Мащук, Ю.Ю. Сорочик,

І.Я. Хитра та інші вітчизняні науковці. Праці цих та інших юристів-адміністративістів становитимуть теоретичне підґрунтя для дослідження мети, завдань і функцій адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя України.

Формулювання завдання дослідження. Отже, метою наукової статті є формування комплексної наукової думки щодо мети, завдань і функцій адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя нашої держави. Зазначена мета досягатиметься шляхом виконання таких завдань: 1) розкрити поняття «адміністративно-правове забезпечення кадрової політики в системі правосуддя»; 2) виявити елементи адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя та систематизувати їх; 3) у контексті окресленої структури адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя уточнити мету, комплекс завдань і функцій відповідного адміністративно-правового забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Спершу зазначимо, що *адміністративно-правовим забезпеченням кадрової політики в системі правосуддя* нами розуміється як постійна об'єктивна та суспільно корисна, професійна діяльність повноважних суб'єктів публічної адміністрації (зокрема суб'єктів суддівської публічної адміністрації), котра регламентується нормами чинного адміністративного законодавства та реалізується передбачуваними способами за допомогою сукупності адміністративно-правових засобів і способів, будучи спрямованою на створення належних

умов для досягнення в практичній дійсності мети кадрової політики в системі правосуддя.

З'ясувавши визначення досліджуваного феномена, можемо, приймаючи актуальні наукові напрацювання вітчизняних учених [2, с. 17–18, 21; 3, с. 85], установити структурні елементи такого адміністративно-правового забезпечення й систематизувати їх. Отже, зазначимо, що *структура адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації кадрової політики в системі правосуддя в Україні складається з таких змістових елементів*: 1) норми адміністративного права, які забезпечують формування та реалізацію кадрової політики в системі правосуддя. Сукупність цих норм становлять чинні адміністративно-правові правила та стандарти (законодавчого й підзаконного рівнів), котрі врегульовують питання формування, здійснення та забезпечення такої політики в системі правосуддя; 2) засади та правові принципи адміністративно-правового забезпечення формування й реалізації кадрової політики в системі правосуддя (збігаються з принципами й засадами кадрової політики в системі правосуддя); 3) об'єкт адміністративно-правового забезпечення формування й реалізації кадрової політики в системі правосуддя, яким є суспільні відносини, що мають місце у сфері реалізації кадрової політики у відповідній системі; 4) предмет адміністративно-правового забезпечення формування й реалізації кадрової політики в системі правосуддя, яким є сукупність передбачених чинним законодавством засад, заходів, що об'єктивуються у сфері реалізації кадрової політики у відповідній системі; 5) суб'єкти адміністративно-правового забезпечення формування й реалізації кадрової політики в системі правосуддя (щонайперше це органи суддівського самоврядування, Національна школа суддів України, Вища рада правосуддя та Вища кваліфікаційна комісія суддів України); 6) зміст адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення формування й реалізації кадрової політики в системі правосуддя; 7) форми

та методи й адміністративні процедури, що здійснюються публічною адміністрацією в контексті формування й реалізації кадрової політики в системі правосуддя.

Критично аналізуючи структуру адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя в Україні, можемо дійти висновку, що це забезпечення неодмінно здійснюється в межах певних функцій і відповідно до певної мети, виконуючи комплекс певних завдань.

З'ясовуючи мету адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя, необхідно наголосити на важливості належного розуміння цієї категорії, адже, як зазначають учені, будь-яка діяльність (робота) підпорядкована конкретній меті, тому що «діяльність (робота) суб'єкта (об'єкта), не підпорядкована певній меті, не може вважатися конструктивною, визначеною та керованою, а отже, здатна становити потенційну загрозу для життя і здоров'я людини» [4, с. 63]. Іншими словами, якщо адміністративно-правове забезпечення кадрової політики в системі правосуддя не підпорядковане певній меті, то цей процес і його процедури стають хаотичними (некерованими), а якщо мета такого забезпечення не відображає необхідні очікувані результати відповідного процесу (процедур цього процесу), то результатом цього забезпечення будуть юридичні факти, на виникнення яких не було спрямоване досліджуване забезпечення. Отже, доходимо думки, що в будь-якому разі ми не зможемо вести мову про ефективне адміністративно-правове забезпечення кадрової політики в системі правосуддя України (відповідно, і про формування та здійснення цієї політики), коли мета цього забезпечення не буде однозначною й/або адекватною.

Конкретизуючи сутність досліджуваної категорії, зазначимо, що сьогодні в наявній науковій літературі відсутні визначення поняття «мета адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя». Поряд із цим, беручи до уваги

різні підходи вчених до розуміння цього феномена [4, с. 63; 5, с. 92; 6, с. 72; 7, с. 40], зазначимо, що *мета адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя* є очікуваним результатом, урегульованого адміністративним законодавством здійснення повноважним суб'єктом комплексу адміністративно-правових заходів, спрямованих на створення максимально сприятливих умов для належної реалізації мети, завдань і функцій кадрової політики в системі правосуддя.

Що ж стосується *завдань адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя*, то, беручи до уваги множину підходів учених до розуміння сутності категорії «завдання» [7, с. 40, 44], доходимо висновку, що під розглядуваними завданнями варто розуміти конкретні та вимірювальні цільові характеристики діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення кадрової політики у відповідній системі, що структурують (упорядковують) цю діяльність, визначаючи її зміст і спрямованість.

До *основних цих завдань*, на нашу думку, варто зарахувати такі групи:

1) *нормотворчі завдання адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя*: а) ревізія чинного законодавства України (законодавчих і підзаконних актів); б) розроблення (зміна, припинення) й затвердження (прийняття) порядків та інших актів, якими впорядковується (щонайперше прописується алгоритм здійснення) реалізація різних кадрових процедур у системі правосуддя; регламентів діяльності суб'єктів кадрової політики в системі правосуддя й актів про гармонізацію субординаційних зв'язків між цими суб'єктами та між цими суб'єктами й громадськістю; порядків взаємодії суб'єктів кадрової політики в системі правосуддя з населенням у питаннях щодо формування, здійснення та забезпечення цієї політики;

2) *моніторингові й превентивні завдання адміністративно-правового забезпечення*

кадрової політики в системі правосуддя, що зводяться до такого: а) систематичне спостереження за станом реалізації кадрової політики в системі правосуддя, а також наслідками здійснення цієї політики; б) запобігання причинам та умовам, своєчасне виявлення й усунення виявлених причин та умов, які під час здійснення кадрової політики в системі правосуддя унеможливають досягнення в практичній дійсності мети цієї політики; в) розроблення й реалізація комплексу актуальних та ефективних заходів, спрямованих на запобігання перешкодам, усунення та нейтралізацію перешкод, які заважають належній реалізації кадрової політики в системі правосуддя;

3) *координаційні завдання адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя*, що переважно зводяться до налагодження гармонійної та дієвої взаємодії між суб'єктами реалізації цієї політики, а також взаємодії цих суб'єктів (також системи правосуддя на всіх рівнях її функціонального прояву) з іншими органами публічної служби, громадськістю;

4) *завдання науково-практичного прогнозування та стратегічні завдання адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя*, котрі переважно зводяться до: а) прогнозування позитивного, негативного й нейтрального ефекту змодельованих змін у формуванні, здійсненні та забезпеченні кадрової політики в системі правосуддя; б) виявлення й оцінювання (факторів, характеру, потенціалу) імовірних загроз (дестабілізуючих чинників) бажаному досягненню (під час реалізації кадрової політики у системі правосуддя) мети цієї політики; в) розроблення на основі науково-практичних прогнозів актуальних науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо прийняття конкретних управлінських рішень з метою належної реалізації кадрової політики в системі правосуддя;

5) *інформаційні, навчальні та просвітницькі завдання адміністративно-правового*

забезпечення кадрової політики в системі правосуддя, основними з яких є: а) інформаційне забезпечення суб'єктів реалізації кадрової політики в системі правосуддя необхідною інформацією, а саме збирання, аналітична обробка та використання інформації, котра стосується питань реалізації кадрової політики в системі правосуддя, і надання потрібної інформації зазначеним суб'єктам; б) офіційне опублікування інформації про поточний стан формування, реалізації та забезпечення кадрової політики в системі правосуддя й в окремих судах (палатах), заплановані зміни в здійсненні цієї політики; в) забезпечення належного функціонування структурних підрозділів (діяльності посадових осіб) суб'єктів реалізації кадрової політики в системі правосуддя, що здійснюють інформаційне забезпечення здійснення такої кадрової політики; г) організація та здійснення наукових, науково-практичних заходів, спрямованих на апробацію наукових розробок учених, юристів-практиків, суддів, професійних публічних службовців, присвячених виробленню моделі ефективного адміністративно-правового механізму забезпечення кадрової політики в системі правосуддя.

Розглянувши загальну правову сутність, структуру, мету й основні завдання адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя України, можемо виявити та проаналізувати основні функції такого забезпечення. Ця мета нами буде розв'язана шляхом дослідження чинного законодавства, наукових напрацювань українських і зарубіжних учених, а також: 1) формулювання поняття «завдання адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя» на підставі аналізу підходів до розуміння поняття «функція», сутності цієї категорії в питаннях здійснення кадрової політики; 2) окреслення (на підставі сформульованої дефініції розглядуваного явища) системи відповідних функцій.

Аналіз різних підходів вітчизняних учених до розуміння поняття «функція» [8, с. 106;

9, с. 53], варіативність осмислення науковцями динамічної та статичної природи функцій суб'єктів публічної адміністрації й інших державних органів, а також функцій кадрової політики [5, с. 93; 6, с. 75; 10, с. 345] дають підстави, щоб під *функціями адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя* розуміти врегульовані адміністративним законодавством напрями адміністративно-правового впливу, управлінської, виконавчо-розпорядчої діяльності повноважних суб'єктів реалізації кадрової політики у відповідній системі, спрямовані на ресурсно-організаційне, інтеграційне й регулятивне уможливлення ефективного функціонування системи правосуддя шляхом утілення в межах спеціального адміністративно-правового механізму мети й завдань кадрової політики в системі правосуддя.

Що ж стосується переліку відповідних функцій, то, з огляду на підходи до адміністративно-правового розуміння структури функцій [10, с. 345], доходимо думки, що функції адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя складаються з таких груп функцій: 1) *загальні функції адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя*, якими охоплено функції, що найбільш часто виконуються суб'єктами публічної адміністрації та об'єктивуються в адміністративно-правовій діяльності, а також мають місце під час здійснення відповідного адміністративно-правового забезпечення кадрової політики (наприклад, функція контролю й нагляду; організаційна функція; нормотворча функція; правороз'яснювальна функція; аналітична, інформаційна та інформаційно-комунікаційна функція; координаційна функція; методична функція; науково-просвітницька функція тощо); 2) *особливі функції адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя*, якими є функції, що безпосередньо спрямовані на створення (підтримання існування) у державі самостійного суду в процесі кадрового забезпечення

системи правосуддя (зокрема функція забезпечення незалежності судів і суддів у процесі здійснення кадрової політики в системі правосуддя; функція забезпечення та підтримання на належному рівні авторитету суду, посади судді й держави загалом під час здійснення кадрової політики у відповідній системі; функція створення під час здійснення розглядуваної кадрової політики достатніх умов для забезпечення ефективного функціонування системи правосуддя загалом і виконання службових завдань суддями тощо).

Висновки. Адміністративно-правове забезпечення кадрової політики в системі правосуддя України нині здійснюється в межах особливого адміністративно-право-

вого механізму, мета, завдання й функції реалізації якого уможливають вирішення як комплексу кадрових проблем у системі правосуддя, так і проблем забезпечення самостійності суду та суддів. Указане дає підстави, щоб дійти такого висновку: забезпечення кадрової політики в системі правосуддя є площиною, у якій суб'єкти публічної адміністрації (зокрема й суддівської публічної адміністрації) спроможні створити належні умови для вирішення поточної кадрової кризи в системі правосуддя, очищення системи правосуддя від недобросовісних суддів, підвищення рівня авторитету суду, посади суддів, а також підвищення довіри населення до системи правосуддя й суддів в Україні.

Анотація

У статті комплексно визначено мету, основні завдання та функції адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя нашої держави. Розкрито поняття «адміністративно-правове забезпечення кадрової політики в системі правосуддя», систематизовано основні елементи відповідного адміністративно-правового забезпечення кадрової політики. Під метою розглядуваного забезпечення пропонується розуміти очікуваний результат, урегульованого адміністративним законодавством здійснення повноважним суб'єктом комплексу адміністративно-правових заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для належної реалізації кадрової політики в системі правосуддя. Завдання адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя розкриваються як конкретні й вимірювальні цільові характеристики діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення кадрової політики у відповідній системі, що структурують цю діяльність, визначаючи її зміст і спрямованість. Під функціями адміністративно-правового забезпечення кадрової політики в системі правосуддя пропонується розуміти врегульовані адміністративним законодавством напрями адміністративно-правового впливу, управлінської діяльності повноважних суб'єктів реалізації кадрової політики у відповідній системі, спрямовані на сприяння ефективному функціонуванню системи правосуддя. У висновках до статті узагальнюються результати дослідження.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, кадрова криза, кадрова політика, система правосуддя, суддя, управлінська діяльність.

Popyk A.V. The essence of administrative and legal support of the personnel policy in the justice system of Ukraine

Summary

The article defines the purpose, main tasks, and functions of administrative and legal support of personnel policy in the justice system of our state. The concept of «administrative and legal support of personnel policy in the justice system» is revealed, the main elements of the corresponding administrative and legal support of personnel policy are systematized. The purpose of this provision is the expected result of administrative legislation regulating the implementation of a set of administrative and legal measures by a competent subject aimed at creating favorable conditions for the proper

implementation of personnel policy in the justice system. Tasks of administrative and legal support of personnel policy in the justice system are specific and measurable target characteristics of the activities of subjects of administrative and legal support of personnel policy in the relevant system, structuring this activity, determining its content and direction. The functions of administrative and legal support of personnel policy in the justice system are areas of administrative and legal influence regulated by administrative legislation, as well as management activities of authorized subjects of implementing personnel policy in the relevant system, aimed at promoting the effective functioning of the justice system. The conclusions of the article summarize the results of the study.

Key words: administrative and legal support, human resource policies, judge, justice system, management activities, personnel crisis.

Список використаних джерел:

1. Бойко В.П. Поняття та зміст адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 1. С. 96–100.
2. Бойко В.П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності місцевих судів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 236 с.
3. Діденко С.В. Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 443 с.
4. Гладкий В.В. Ознаки правового механізму забезпечення антикорупційної безпеки. Сучасні погляди на реформування законодавства : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 25–26 жовт. 2019 р.). Херсон : Гельветика, 2019. С. 62–66.
5. Іванищук А.А. Адміністративно-правове забезпечення судової влади в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 466 с.
6. Калашник О.А. Правовий статус місцевих загальних судів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Одеса, 2016. 234 с.
7. Носач А.В. Адміністративно-правові форми діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2017. 222 с.
8. Литвиненко В.І. Функції правоохоронних органів як суб'єктів протидії корупції в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 105–109.
9. Mulyavka D.G. Functions of Administrative and Legal Support of Private Detective and Non-State Security Activities. *Legea și Viața*. 2020. Vol. 338. № 2-2. P. 53–56.
10. Ігонін Р.В., Приймаченко Д.В. Функції адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції. *Наукові праці Національного університету Одеської юридичної академії*. 2012. № 11. С. 344–354.